

ВНПЗ “Дніпровський
гуманітарний
університет”

25.02.2023

Випуск 11

Якість освітньої діяльності

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ - ЗАПОРУКА ЯКОСТІ

Академічна доброчесність у науковій та педагогічній діяльності сьогодні виступає головним чинником якості освіти та освітніх послуг. Кожний учасник освітнього процесу, будь-то викладач чи студент, має усвідомлювати та популяризувати принципи наукової етики та академічної доброчесності, бо саме їх дотримання свідчить про академічну культуру та сприяє зростанню довіри з боку суспільства та наукової спільноти до результатів наукової та педагогічної діяльності.

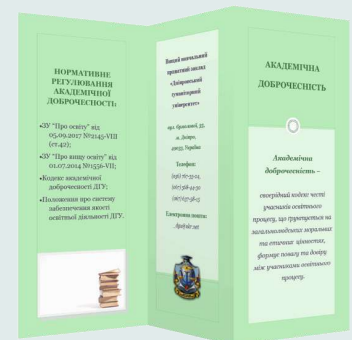
У межах заходів системи моніторингу якості реалізації освітніх програм в університеті відбулося опитування науково-педагогічних працівників «Академічна доброчесність – запорука якості», що проводилося анонімно на добровільній основі у період з 30 січня до 11 лютого 2023 року.

МЕТА ОПИТУВАННЯ

- аналіз рівня володіння понятійним апаратом академічної доброчесності;
- аналіз сприйняття та дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету в науковій та педагогічній діяльності;
- визначення рівня толерантності до порушень наукової етики;
- виявлення найбільш проблемних питань у сфері академічної доброчесності.

У ЦЬОМУ ВИПУСКУ

Мета опитування	1
Учасники опитування	2
Володіння понятійним апаратом	2
Рівень сприйняття принципів	3
Відношення до системи моральних норм, які регулюють наукову та педагогічну діяльність....	3
Доцільність санкцій у разі виявлення і доведення фактів академічної недоброчесності	4
Рівень мотивації до дотримання принципів ..	5
Сприйняття відповідальності	6
Підсумки опитування – досягнення та недоліки ..	7
Проблемні питання	7

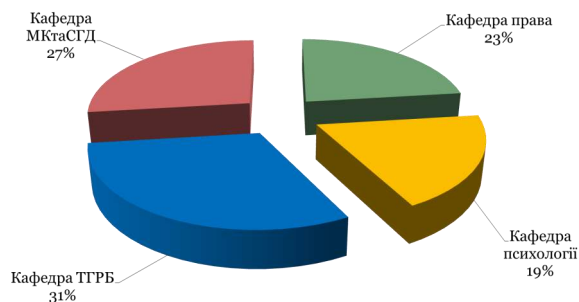
УЧАСНИКИ ОПИТУВАННЯ

Анкетування пройшли 26 науково-педагогічних працівників, що становить 47% від загальної їх кількості і є достатнім відсотком для отримання об'єктивної картини.

Опитуванням було охоплено всі кафедри університету. Найбільшу частку викладачів,

які відгукнулися та взяли участь в опитуванні, відмічено серед викладачів кафедри туристичного та готельного бізнесу (31%). Представники кафедри психології складають найменшу частку опитаних (19%).

«Наукова етика – ефективний інструмент ціннісно-нормативного забезпечення розвитку освіти та науки»

Анатолій Єрмоленко

Анкета містила 16 питань, які умовно можна поділити на чотири групи:

1)рівень володіння понятійним апаратом академічної доброчесності;

2)відношення до системи моральних та законодавчих норм, які регулюють наукову та педагогічну діяльність;

3)мотивація та розуміння того, що належна практика дотримання етичних норм у сфері освіти та науки сприяє довірі з боку колег та суспільства;

4)визначення рівня розуміння наслідків порушення принципів академічної доброчесності.

Також анкета містила відкрите питання щодо труднощів (у контексті дотримання академічної доброчесності), що виникають у науково-педагогічних працівників під час проведення та оформлення власних наукових досліджень.

ВОЛОДІННЯ ПОНЯТІЙНИМ АПАРАТОМ

З'ясовуючи стан справ щодо рівня володіння понятійним апаратом, розуміння змісту понять, які характеризують академічну доброчесність, ми порівняли відповіді всіх учасників освітнього процесу – викладачів та студентів, яких було опитано у листопаді 2022 року.

У переважній більшості опитаних сформовано чітке уявлення про те, що саме

сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу, становить зміст поняття «академічна доброчесність».

Наступним кроком було з'ясування рівня розуміння та сприйняття поняття «академічний плагіат».

Порівняння результатів опитувань студентів та викладачів показало дещо іншу картину.

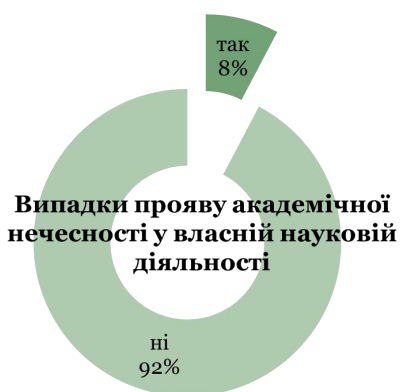
РІВЕНЬ СПРИЙНЯТТЯ ПРИНЦИПІВ

На пропозицію визначити основні правила цитування наукової інформації більшість опитаних чітко визначили їх.

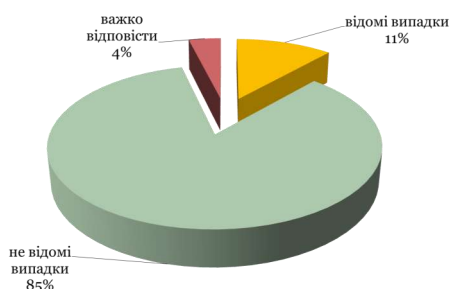
ВІДНОШЕННЯ ДО СИСТЕМИ МОРАЛЬНИХ НОРМ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ НАУКОВУ ТА ПЕДАГОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Друга група питань була спрямована на з'ясування відношення до системи моральних норм, заборон, які регулюють наукову та педагогічну діяльність.

І результати довели, що переважна більшість респондентів ніколи у своїй науковій діяльності не вдавалися до академічного плагіату, оскільки розуміли наслідки таких дій особисто для себе та університетської спільноти в цілому.

Поряд з цим, 11% опитаних зазначили, що їм відомі випадки порушення академічної доброчесності серед колег у межах Університету.

Також відповіді респондентів дають змогу стверджувати, що жодного випадку покарання за порушення принципів

академічної доброчесності в університеті не було.

НОРМАТИВНА БАЗА

Нормативна база сприяння та дотримання академічної доброчесності на системному рівні описує внутрішні механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси університету, заходи щодо дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності. До основних елементів внутрішньої нормативної бази відносяться:

Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ВНПЗ «ДГУ»

Кодекс академічної доброчесності ВНПЗ «ДГУ»;

Положення про академічну доброчесність у ВНПЗ «ДГУ»;

Положення про Комісію з питань дотримання академічної доброчесності ВНПЗ «ДГУ»;

Положення про організацію та порядок опитування учасників освітнього процесу ВНПЗ «ДГУ»

Інші нормативні документи.

Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI) був заснований для боротьби з обманом, плагіатом та академічною недоброчесністю у вищій освіті. Сьогодні Міжнародний центр має ширшу місію і включає поширення культури доброчесності в академічних спільнотах по всьому світу. Міжнародний центр академічної доброчесності розробив документ **“Фундаментальні цінності академічної доброчесності”** (Fishman 2012).

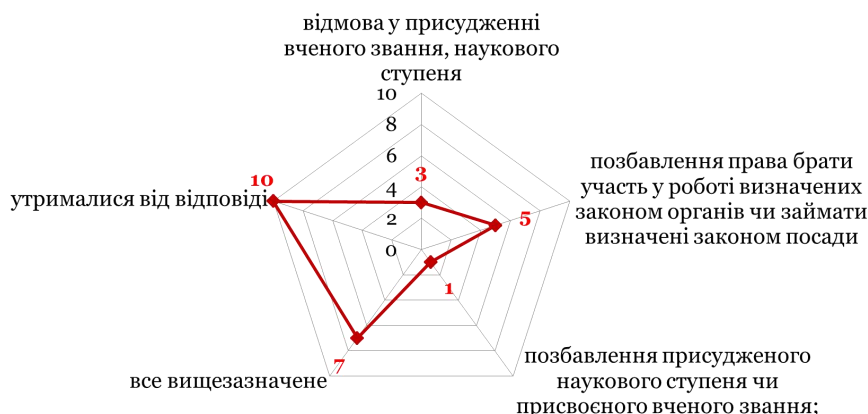
За цим підходом, академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед труднощами, шести фундаментальним цінностям:

чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності.

ДОЦІЛЬНІСТЬ САНКЦІЙ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ І ДОВЕДЕННЯ ФАКТІВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

Під час відповіді на питання, які санкції будуть доцільними у разі виявлення і доведення факту академічної недоброчесності і мають бути запроваджені проти порушника наукової етики, думки респондентів

розділилися.

38,5% респондентів взагалі утрималися від відповіді.

11,5% вважають доцільним у разі доведення факту академічної недоброчесності відмовляти претендентам у присудженні вченого звання, наукового ступеня.

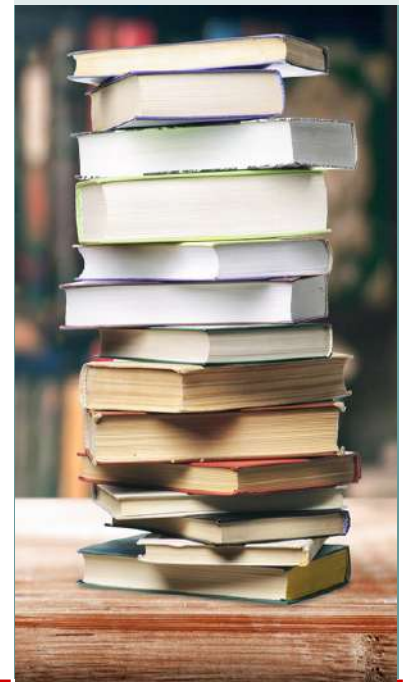
19,2% вважають у таких випадках доцільним лише позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

3,8% опитаних виступають за позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання у разі доведення факту академічної недоброчесності.

РІВЕНЬ МОТИВАЦІЇ ДО ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ

Про рівень мотивації та розуміння того, що належна практика дотримання етичних норм у сфері освіти та науки сприяє довірі з боку колег та суспільства свідчать відповіді на останню групу питань. Так, переважна більшість респондентів (88 %) свої наукові праці перевіряють

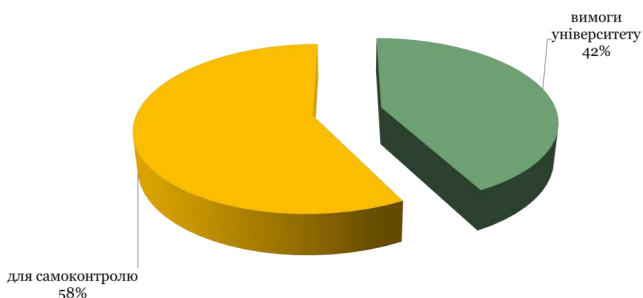

«...Проблема поєднання наукового і етичного в наш час набуває безпрецедентної актуальності»

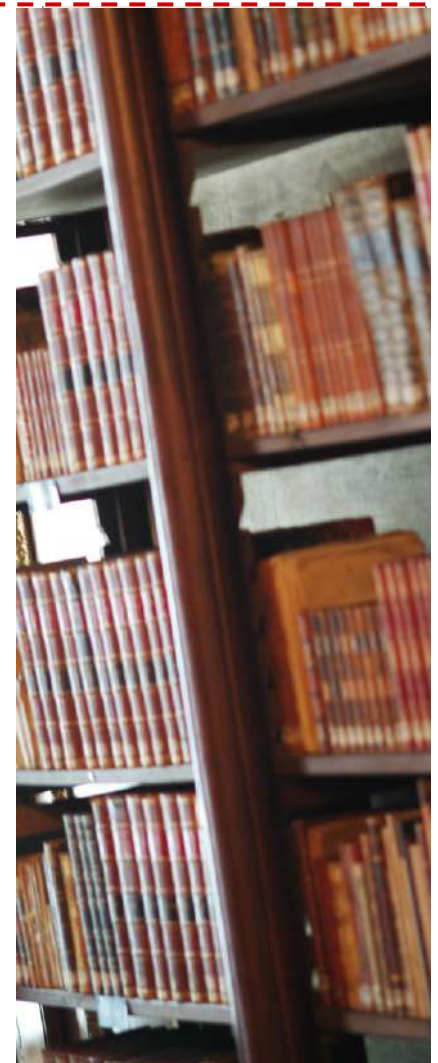
М.М.Кисельов та інші

на наявність в них плагіату, використовуючи наявні онлайн-сервіси пошуку плагіату Unicheck та StrikePlagiarism, які перевіряють текстові документи на наявність запозичених частин тексту з відкритих джерел в Інтернеті чи внутрішньої бази документів користувача.

Позитивним фактом є те, що 58% опитаних свідомо, для самоконтролю, перевіряють свої наукові праці. Решта (42%) перевіряють їх, бо цього вимагають

внутрішньої нормативної бази Університету, оскільки перевірка на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передуює всім іншим процедурам розгляду. Перевірка проводиться за допомогою програмно-технічних засобів, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки.

**ВНПЗ
«ДНІПРОВСЬКИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»**

Історія закладу вищої освіти бере свій початок із 2003 року.

Новий заклад став дітищем передусім колективу однодумців, не відсторонених осіб, обізнаних із потребами сучасного українського суспільства.

Дніпровський гуманітарний університет був створений із метою підготовки фахівців із вищою юридичною і психологічною освітою, а в подальшому й освітою у галузі туристичного бізнесу для підприємств, організацій і установ регіону.

ВНПЗ «ДГУ»

Адреса:
*вул. Василя Сліпака,
35А, м. Дніпро, Україна*

Тел:
+38 (056) 767-35-24

Електронна адреса:
mail@dgu.edu.ua

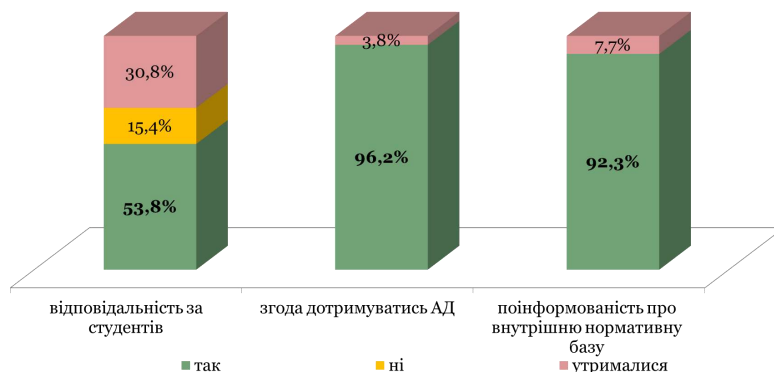

**ТИ ОБИРАЄШ—МИ
ПОВАЖАЄМО ТВІЙ ВИБІР**

СПРИЙНЯТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Про практику особистої відповідальності щодо дотримання наукової етики у власних наукових дослідженнях, а також про відповідальність за дотримання студентами наукової етики свідчать відповіді на питання «Чи відчуваєте Ви власну відповідальність за випадки допущення

плагіату
Вашими
студентами?»
Думки
опитаних
також
розділилися.

53,8% респондентів зазначили, що відчувають відповідальність за дотримання студентами принципів доброчесності під час підготовки під власним керівництвом наукових праць. 15,4% опитаних взагалі не бажають нести відповідальність за дотримання студентами наукової етики. Майже третина викладачів (30,8%) взагалі утрималися від відповіді.

Щодо необхідності й згоди дотримуватись наукової етики та доброчесності і популяризувати її, ствердну відповідь дали 96,2% опитаних.

Переважна більшість опитаних зазначили, що ознайомлені з внутрішньою нормативною базою Університету з питань академічної доброчесності та засад політики, яка проводиться в університеті в цьому напрямі.

ПІДСУМКИ ОПИТУВАННЯ – ДОСЯГНЕННЯ ТА НЕДОЛІКИ

На думку 82,2% опитаних є необхідність у запровадженні семінарів щодо дотримання принципів академічної доброчесності та оцінки правомірності запозичень у текстах наукових публікацій. Результати опитування дозволяють констатувати:

- сприйняття змісту академічної доброчесності, рівень володіння понятійним апаратом знаходяться на достатньому рівні;
- розуміння наслідків порушення академічної доброчесності;
- майже нульова толерантність до академічної недоброчесності та шахрайства;
- значна частка викладачів, не готових брати на себе відповідальність за дотримання студентами наукової етики та принципів академічної доброчесності;
- не готовність обговорювати доцільність та види санкцій у разі виявлення і доведення факту академічної недоброчесності.

«Освіта породжує довіру. Довіра породжує надію. Надія породжує мир»

Конфуцій

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Результати опитувань виступають дієвим інструментом зворотного зв'язку та отримання інформації про стан справ в діяльності Університету.

Дане анкетування показало:

1) недостатній рівень залученості науково-педагогічного складу до обговорення різних питань діяльності університету;

2) необхідність активізації інформаційної кампанії з питань осмислення особливостей розуміння проблеми плагіату під різними кутами зору

(юридичний, етичний тощо);

3) необхідність активізації діяльності Групи сприяння академічній доброчесності;

4) необхідність запровадження в рамках діючого освітнього проекту

«Школа академічного письма» семінару-практикуму для науково-педагогічних працівників, спрямованого на висвітлення нормативних вимог та особливостей оформлення посилань та списку використаних

джерел та літератури, а також оформлення цитувань.